

1581281

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА

В. С. Бакіров, В. М. Куклін

ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО

СОЦІОЕКОНОМІЧНІ
І СОЦІОКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ

Монографія

Інформаційна революція значно поглибила і продовжує поглиблювати глобалізаційні процеси. Внаслідок цього мільярди людей опиняються у новому соціоекономічному і соціокультурному середовищі, яке продовжує невпинно змінюватися. Трансформуються соціально-економічні стосунки регіонів, країн і індивідів, відбуваються зміни у ціннісній свідомості, у ставленні до культурних надбань, у розподілі економічних і соціальних ресурсів. Змінюється баланс консервативних і ліберальних настроїв і практик. Серйозних змін під впливом глобалізації, впровадження нових інформаційно-комп'ютерних технологій зазнають системи виховання і освіти. Перетворюються комунікативні простори як соціальних груп, так і особистостей. Разом із позитивними змінами, які збільшують добробут населення і покращують якість життя, відзначаються і негативні тенденції, які несуть значні загрози подальшому розвитку цивілізації. Ці та інші питання обговорюються у формі, доступній широкому колу читачів, яких цікавить соціально-філософська проблематика розвитку сучасного суспільства.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	7
Література до передмови.....	12
1. ІНФОРМАЦІЙНА РЕВОЛЮЦІЯ І НЕОЛІБЕРАЛЬНА ПАРАДИГМА СОЦІОЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	14
Лібералізм в інформаційну добу	17
Причини відходу від лібералізму	18
Література до розділу 1	20
2. ІНФОРМАТИЗАЦІЯ І ЛІБЕРАЛІЗМ	21
Інформаційна революція та лібералізація інформаційного середовища	21
Інтернет-компанії.....	23
Інформатизація підприємств.....	24
Чи підвищила інформатизація ефективність праці?.....	25
Про позаекономічний капітал	28
Зниження витрат у системах та засобах подання інформації	30
На службі у держави	32
Руйнування раціональності.....	34
Інформаційна революція та деморалізація населення	36
Відхід від дійсності	37
Умови для антигуманних та антисоціальних явищ	39
Література до розділу 2.....	41
3. ЕЙФОРІЯ І РОЗЧАРУВАННЯ ГЛОБАЛІЗАЦІЄЮ	42
Передумови нової хвилі глобалізації на межі століть	42
Новий спосіб життя.....	44
Експансія виробничого капіталу Заходу до азіатських країн	46
Формування світової економіки	48
Наслідки економічного зростання за будь-яку ціну	51

Про стійкість світових тенденцій.....	53
Роль інформаційної революції	54
Соціальні наслідки глобалізації та інформатизації	56
Економічні наслідки	56
Про колишнє негативне ставлення до проникнення західного капіталу в третій світ	57
Зміна способу життя	58
Перспективи соціального розвитку	63
Про проблеми реформування країн, що розвиваються	65
Розчарування глобалізацією. Розв'язані та непримиренні протиріччя	66
Про радикальні рецепти соціальної справедливості	67
Насторожуючі наслідки розвитку глобалізаційних процесів	68
Зростання агресивності та політика сили	70
Література до розділу 3.....	73
4. ОСЛАБЛЕННЯ ЛІБЕРАЛІЗМУ І НОВІ ТЕНДЕНЦІЇ У РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА.....	75
Розкріпачення інтелекту та суспільство знання.....	75
Перехід до усвідомлення економічної користі знань	76
Сучасне «суспільство знань»	77
Оцінка наукової продукції та пріоритет	79
Інтелектуалізація праці	81
Про продуктивність знань.....	83
Розвиток інноваційних технологій.....	90
Венчурний бізнес.....	92
Результати інноваційного буму	96
Проблеми, що виникли внаслідок прискорення інноваційних процесів	97
Відродження державного фінансування інновацій	100
Література до розділу 4.....	100
5. НОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В СИСТЕМІ ОСВІТИ.....	101
Навчання у системі кейсів	107
Використання ринкової Болонської системи.....	108
Проблеми освоєння знань.....	110
STEM-освіта.....	112
Потреба змін через розвиток галузі інформаційних послуг. STEAM-освіта	113

«Креативний» бізнес та його вплив на освіту.....	114
Просвіта та обов'язкова освіта	115
Опір освіті.....	116
Про необхідність засвоєння саме формалізованих знань	117
Нові тенденції в освіті та у підготовці фахівців	119
Про університети	120
Література до розділу 6.....	122

6. ЕТИЧНІ І ЦІННІСНІ АСПЕКТИ

ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	123
Відповідальність інтелігенції	123
Зміни у поведінці сучасного суспільства	125
Порушення ідентичності	128
Тенденції у змінах етичних норм. Перекручення лібералізму ..	129
Навала маргінальних етносів.....	130
Про порушення технологічної та екологічної культури.	
Про рівні відповідальності	131
Про дисонанси, які є механізмами розвитку суспільства.	
Жага самовираження та прагнення влади	132
Про роль правлячих еліт за доби глобалізації.....	134
Внутрішня структура етичного простору	135
Необачність, що межує із злочинами	136
Рефлексії та раціональне	137
Суперечливий характер комунікації. Про роль мови	139
Література до розділу 6.....	141

7. КУЛЬТУРНО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	143
Суперечливі сторони культури	143
Розширення уявлень про сучасну культуру	145
Культура технологічного суспільства	148
Виробнича культура.....	150
Про культуру у науці	151
Ринкова культура.....	153
Культура у державному будівництві	155
Страх перед майбутнім та «згубна самовпевненість»	156
Література до розділу 7	160

КОРОТКА ПІСЛЯМОВА	162
ДОДАТКИ.....	164
Додаток 1. Бакіров В. Зворотний бік цифрового суспільства – другий «бунт мас» «Дзеркало тижня» 17 вересня, 2021	164
Додаток 2. Бакіров В. Як науці не стати цифровим іммігрантом в сучасному суспільстві «Дзеркало тижня» 12 вересня, 2021	171
Додаток 3. Bakirov V. Transformation of sociology: necessity and perspectives «Український соціологічний журнал», 2021. Бакіров В. Трансформація соціології: необхідність та перспективи	177
Додаток 4. Бакіров В. С. Функції вищої освіти: вчора, сьогодні, завтра Доповідь на міжнародній науково-практичній конференції «Трансформація соціальних функцій освіти в сучасному світі» 17-18 лютого 2015 р. Харків, Народна українська академія	187
Додаток 5. Bakirov V. Universities and Emergence of Hybrid Reality. Report at the International Interdisciplinary Conference “Man and Organizations in a Hybrid World”, June 17 - June 20, 2018, Lomza, Poland	194
Додаток 6. Бакіров В. С. Комунікативний аспект університетської конкурентоспроможності Вісник Національної академії педагогічних наук України, 2020 2(2)	198
Додаток 7. Vil Bakirov. Problematic trends of transformations in the university’s activities (Report at the International Conference “Innovation and Development of Education 2016”, Beijing, China, May 29, 2016 - June 4, 2016).....	205
Додаток 8. Vil Bakirov. The role of universities in the process of contemporary european transformation (Report at Międzynarodowa Konferencja „Współczesne wyzwania europejskie w kontekście interdyscyplinarnym”, 25.05.2022)	215